

Pe baza colecțiilor de cultură populară materială existente în mai multe muzee etnografice din Slovacia, precum și a unor intense cercetări de teren, Ș. Mruškovič, sub egida Muzeului din Martin, a elaborat și tipărit recent un amplu studiu de sinteză. Lucrarea este de fapt un catalog reprezentativ asupra celor mai importante tipuri de recipiente pentru diverse produse agro-alimentare. Importanța lucrării crește și prin faptul că este însoțită de ample rezumate în câteva limbi de circulație mondială. O admirabilă antologie ilustrativă se adaugă și întregesc imaginea acestor aspecte pline de farmec și inedit ale culturii populare din țara prietenă.

Din primul moment remarcăm marea diversitate a lăzilor ornamentate, mult asemănătoare lăzilor de zestre din țara noastră. Sub aspect morfologic se disting două tipuri principale: „sarcofag” și cu „capacul plat”. Toate suprafețele vizibile ale pieselor sînt ornamentate cu horjul, într-o bogată gamă de motive geometrice: cercuri, rozete cu șase petale, semicercuri concentrice, romburi etc. Subliniam cu altă ocazie că lăzile de zestre din unele centre din Țara Crișurilor, cum sînt Nadăș, Camna și Hășmaș (unde în secolul al XVIII-lea s-au stabilit grupuri de slovaci fie ca iscusiți tăietori de păduri fie ca meșteri sticlari la manufactura de sticlă de la Hășmaș) sînt deosebite de restul centrelor de lădărit din România, inclusiv deci față de cele din alte centre de lădărit bihorene, prin ornamentația lor de factură deosebită. În cazul amintitelor centre după realizarea motivelor crestate, în spațiile dintre acestea, meșterii au adăugat diferite nuanțe cromatice (negru, roșu-cărămiziu, roșu-carmin, galben etc.). În cazul acestor lăzi presupuneam atunci o certă influență slovacă grefată pe fondul local de motive tradiționale. Cartea lui Ș. Mruškovič vine acum să ne confirme aceste ipoteze, căci într-adevăr asemănările dintre lăzile românești din Țara Crișurilor și cele din Slovacia sînt cu totul relevabile nu numai sub aspectul formelor (care, de altfel, se pot întîlni pe arii geografice europene cu mult mai largi), realizarea motivelor sau cromatică, ci și sub aspectul transpunerii în spațiu, în cîmpul ornamental, a unor anume categorii de motive.

Surprinzătoarele analogii se desprind apoi și în legătură cu alte tipuri de recipiente cum sînt coșurile de papură sau nuiele, hambarele mari din scinduri de fag sau hambarele-coșuri cu pereți din împletitură de nuiele, buduroii din trunchiuri de copac. Desigur, tehnicile de confecționare a acestora nu sînt specifice numai slovacilor, sau numai românilor, ele găsindu-se, ca și diversitatea formelor, pe spații geografice ample începînd din părțile nordice ale Europei și pînă în sudul Peninsulei Balcanice.

Prin multitudinea aspectelor tratate, rigurozitatea informației și grafica de înaltă ținută, cartea lui Š. Mruškovič se înscrie ca o lucrare de certă referință în bibliografia etnografică europeană.

I. GODEA

SLOVENSKY NARODOPIS, VYDAVATEL'STVO SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED BRATISLAVA

Schimburile cu diferite instituții din străinătate, ne-au relevat un număr mare de publicații deosebit de valoroase. Între acestea, revista Slovensky Narodopis se înscrie prin diversitatea problematicii abordate, ținuta prezentării și bogăția informației, printre cele mai prestigioase volume de etnografie și folclor.

Posibilitățile de elucidare a vastelor domenii analizate în fiecare număr se datorează modului de împărțire a materialului științific. Alături de articole de fond cărora le sînt rezervate cele mai multe pagini, fiecare din ele fiind elaborate pe baza unei serioase munci de teren, publicația cuprinde și lucrări născute în urma parcurgerii documentelor din arhive. De asemenea, există o rubrică permanentă ce însumează date referitoare la simpozioane, conferințe sau congrese internaționale. Iar, a patra secțiune o formează recenziile și notele.

Muzeul Țării Crișurilor (secția de etnografie) deține 15 numere, primite din anul 1971. Parcurgerea tuturor exemplarelor ne-a permis stabilirea mai multor teme ce dau continuitate în alcătuirea cuprinsului. Cercetările de etnografie și folclor legate de tradiția locală, cit și cele datorate fenomenului contemporan constituie o primă mare problemă debătută (nr. 2/1971, 3/1971, 2/1972). Studiile interdisciplinare, modul de realizare și posibilitățile de aplicare a lor, fac subiectul unui număr (nr. 3/1973). Aria de investigare, după cum ne-o arată și titlul revistei, este Slovacia. E firesc ca în centrul atenției colectivului redacțional să stea cu prioritate, surprinderea și expunerea științifică a obiceiurilor străvechi (nr. 3/1972, 4/1972, 4/1973, 1/1975), a aspectelor legate de ocupații și de evoluția tehnicii populare (nr. 2/1971, 2/1972, 4/1972, 1/1974, 2/1974, 3/1974), problema redactării Atlasului etnografic al Slovaciei (2/1971, 4/1973, 3/1974). Toate aceste materiale sînt însoțite de o ilustrație adecvată și de un rezumat într-o limbă de circulație mondială.

Avînd în vedere cele constatate mai sus, considerăm Slovensky Narodopis editată de Academia slovacă, o reușită publicație de etnografie și folclor. Totodată, ea este, un argument în plus în favoarea intensificării relațiilor cu muzeele lumii, a circulației de carte.

A. CHIRIAC